

ήταν επί μιά βδομάδα σκελισμένη με χιόνι, πρωτοφανούς πάχους. Και ο «Αριστοφάνης» έδημοσίευσε νόστιμο ποιήμα για το χιόνι, από το οποίο δημοσιεύουμε τις λιγότερο ελευθεροστόμες στροφές :

'Εβγάτε, ώμορφες κυρίες,
Μαζή να παίξουμε χιονιές !
'Εβγάτε στο μαλακόνι
Και εις τὸ παραθύρι.
Νά πέσουμε στο χιόνι,
Νά δήτε πανηγύρι.

Βαρέιτε με να σὰς βαρῶ
Γιὰ νὰ περῶμε τὸν καιρὸ !
'Ἡ πεταχτές κοπέλλες
Θέλουν ζωή, τραχιάς,
Πηδήματα καὶ τρέλλες,
Και ἀπὸ χιόνι μπάλλες.

Χαρήτε νειές, να σὰς χαρῶ,
Βαρέιτε με να σὰς βαρῶ.
'Ἐμπρὸς ζωῆ και νειάτα !
'Ο ἔρωσ με φτερώνει,
Τὰ μάγουλα τ' ἀφράτα
Νά τρίγω με τὸ χιόνι !

Στὸ φύλλο τῆς 25 Μαρτίου τοῦ ἰδίου ἔτους, ὁ «Αριστοφάνης» ἔγραψε τὰ ἑξῆς χαρακτηριστικὰ τῆς τότε ἐποχῆς :
-59 ἔτη παρήλθον ἀπὸ τῆς 25 Μαρτίου 1821. Κατὰ τὸ διάστη-
μα τοῦτο ἡ Ἑλλάς ἔκαμεν ἀπειροὺς πηρόδους :

- 1) "Ἀρπάξεν Σύνταγμα.
- 2) Κατέγραψε 500 ἑκατομμύρια φράγκων.
- 3) "Ἐθροψε χιλιάδας ληστών ἐν μακρᾷ ἔτη ἐπὶ τῶν ὁρίων.
- 4) Ὑπέστη δύο κατοχάς.
- 5) Ὑβρίσθη ὑπὸ ἐνὸς Χόδαο.
- 6) "Ἐκαμῖ δέκα, δεκαέντε ἐπινασάσεις, καὶ εἰσέβαλε ἅπασ ἐν πομπῇ καὶ παρατάξει εἰς τὸ Τούρκικον.
- 7) "Ἐδιώξε ἓνα Ὄθωνα καὶ ἐδημιούργησε τριακοσίους ἑπουργούς καὶ ἑκατὸ πρῶθυπουργούς.
- 8) Ἀλλάξε δικασιενάτικῃ τὴν στολήν τοῦ στρατοῦ καὶ δὲν μένει ἄλλο τώρα, παρὰ νὰ τοῦ φέρσῃ βράκεις ! Τί τὴν θέλουεν αὐτὴν τὴν ἰσοτήν τῆς 25 Μαρτίου καὶ τὴν ἑορτάζουεν ; Πρὸς ἑμπαγμόν καὶ γλέντι ; Ἐπειτα εἶνε καὶ σκοτσάλωδης. Τίς οἶδε τοῦ χιόνιου στὰ Γιάννενα καὶ Λάρισα, ὅταν θὰ τὴν ἑορτάζουεν ; ἂν δὲν θὰ ἔχομεν ἐντιδιδηλωσεις παρὰ τῶν Τούρκων ὑπηκόων μας. Καὶ μίε δικαιοσύνη τῶν Τούρκων δύναται νὰ μᾶς κἀμῆ νὰ χάσωμεν καὶ τὸ 21 καὶ τὴν 25 Μαρτίου ἐν πλήρει 1880, ὡς ἐκστάνθησαμεν. Πτωχὴ Ἑλλάς !

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΣΟΦΟΙ

'Ο περίφημος Ἄγγλος ἱστορικός Θ. Κάρλαϊλ, συγγραφεὺς τῶν «Ἡρώων».

'Ο «Αριστοφάνης» ἐπολέμησε ἄγρια τὸν μεγαλοφυῶς Κιθωνεὶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης Ἀλέξανδρον Κομπονδοῦρον. Ὅταν ὅμως ἐπέθανε, στὸ φύλλο τῆς 6 Μαρτίου 1883, ἐδημοσίευσε μίση σὲ βαθεῖα μάθη κορυφία — τὸ ἀκόλουθο πρωτοεπέλετο ποιήμα :

ἘΝΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΘΛΙΒΕΡΟ
Καυμένη Μάνη, πέθανε τὸ ἀκριβὸ
(λαυδί σου,
Κλαίγεις, τὰ στήθεα χτύπαγε, στὰ
(μαύρα, δόλια, νέσους
Καὶ μοιρολόγια θλιβερά γιὰ τ' ἀκρι-
(βὸ σου ψάλε,

Κι' ἓνα κλωνάρι ἀπὸ μυρτιά στὸ μνήμα, Μάνη, βάλε.
'Ο Κομμουνδοῦρος πέθανε καὶ ὀρφανὴ σ' ἀφίνει,
Καυμένη Μάνη, τέτοιος γυιὸς θ' ἀργήσῃ γιὰ νὰ γίνῃ.

Κλαίγεις, Μωρῆ, καὶ χτύπησε τὰ στήθη με λιθάρι,
'Ο Γέρος σου ἐπέθανε, ξεραθὴ τὸ κλωνάρι,
'Εκείνο ποὺ σὲ σκόλιζε, Μωρῆ μου, ξακουσμένε,
'Ο Κομμουνδοῦρος πέθανε. Ὁ Κομμουνδοῦρος πάει,
Καὶ τώρα περὶ ἡ Ρουμέλη, φτωχέ, θὰ σὲ γελᾷ.
"Αχ, κλάψτε καὶ οἰεὶς βουὰ με τὰ πολλὰ σας χιόνια
Κι' εὐεῖς αὐτὴ τὴν ἀνοιξὶ περιφράνα μου ἀπῆλθια
Με μοιρολόγια ἀνοιχτῆ τῆ καὶ ὄχι με τραγοῦδια,
Κάμποι, νὰ μὴν ἀνθίσσει, μὴ βγάλειτε λουλούδια,
Ποτάμια, βρύσσαι καὶ νερά γιὰ μὴ σιμιγῆ σταθῆτε
Καὶ δάση, δέντρα καὶ κλαριά ἐφέτος μαραθῆτε !

Δούλοι κα' ἐλευθεροὶ ἀδελφοὶ καθένας δάκρυ ἔχει χύση
Κι' ἄς ποῦνε: «Αὐτὸς ἂν πέθανε, ἡ μνήμη του θὰ ζήσῃ!»
Με τὸν καιρὸ ὅμως ἡ Ἀθηναϊκὴ κοινωνία γινότανε ποὺ πολιτισμένη, καὶ ἡ αἰσθητὴ σάτυρα τοῦ «Αριστοφάνους», ἡ ἐλευθεροστομία του, δὲν ἀνταποκρίνονταν στὸ δημοσιὸ αἰσθημα. Στὸ μεταξὺ ἐξεδόθησαν ἄλλα, περισσότερο συγ-

ἘΠΟΠΟΙΪΑΝ ΤΟΥ 1913

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟΒΟΥΛΓΑΡΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

'Ἡ γενναϊότης τοῦ ὑπολοχαγῶ Μαυρογένους. Μάχηται ἐπὶ ὄρεσ πληγωμένος. Ὁ θρυλικὸς Βελισσαρίου. Ἐνας γενναῖος Βουλγαρὸς ἀξιωματικός. Μὲ μιά πιστολιά ! Ἐτοὶ πεθαίνου τὰ παλληκάρια. Οἱ Τούρκοι ἀπέναντι τοῦ στρατοῦ μας.

Ἐνα ἀπὸ τὰ πὺ χαρακτηριστικὰ ἐπεισόδια τοῦ ἠρωϊσμοῦ τοῦ στρατοῦ μας κατὰ τὸν Ἑλληνοβουλγαρικὸ πόλεμον εἶνε καὶ τὸ ἀκόλουθο :
Στὴ μάχη τοῦ Λαζανά, μεταξὺ τῶν ἄλλων, πληγώθηκε στὸ χερὶ κα' ἓνας ἀπὸ τοὺς πὺ γενναῖους ἀξιωματικούς μας, ὁ ὑπολοχαγὸς Μαυρογένης. Ἀντὶ ὅμως νὰ ζητήσῃ νὰ τὸν μεταφέρουν σὲ κανένα νοσοκομείο, ἔδεσε μόνος του τὸ τραῦμα του μ' ἓναν ἐπίδεσμο ποὺ ἔφερε μαζὶ του, κα' ἐξακολούθησε νὰ μάχηται συνεχῶς μαζὺ με τοὺς στρατιώτες του, προσπαθώντας ν' ἀποκόψῃ τοὺς πόνοους ποὺ τὸν ἐβασάνιζαν. Μιά μέρα κάποιος ἀπὸ τοὺς ἄνδρες του τοῦ παρετήρησε ὅτι δὲν ἔκανε καλὰ νὰ ἐκτίθεται στὶς ἐπιθέσεις τῶν ἐχθρῶν σὲ τέτοια κατὰστασι καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ εἰσυχθῇ στὸ χειρουργεῖο.

— Τώρα δὲν ἔχομε καιρὸ γιὰ τέτοια πράγματα. Ἀπάντησε ὁ ἄνδρὸς πολεμιστῆς. Ἐὰς τελειώσῃ μιά φορὰ τὸ ἔργο μας κα' εἶπαι νιττάζοιμε γιὰ τὸ καλύτερο.

Καὶ πραγματικὰ ἐπερόμησε νὰ τελειώσῃ ἡ μάχη γιὰ νὰ πᾶι στὶς Σέρρες νὰ ἐποβῆθῃ σ' ἐγγύθεισι καὶ νὰ τοῦ βγάλουν ἀπὸ τὸ χερὶ τὴ σφαίρα !..

Θηρὸν εἶχε ἀπομείνει μεταξὺ τῶν παιδιῶν στρατιῶν μας ὁ ταγματάρχης Βελισσαρίου, ὁ «Γιὰ-χωριά», ὅπως τὸν ὀνομάζαν οἱ στρατιώτες του, ὁ περιώνυμος πολεμιστῆς τοῦ Μιλάνου. Τὰ ἀνέκδοτα ποὺ διηγούνται γι' αὐτὸν εἶνε κάμπολλα καὶ ὁ ἠρωϊσμοὺς ποὺ ἐπέδειξε ἀφθαστος.

Κατὰ τὴ μάχη τοῦ Λαζανά τὸ τάγμα του Βελισσαρίου εἶχε διαταχθῆ νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τὸν ἀπέναντι Βουλγαρικὸν ὄχθρομῆτον καὶ νὰ καταλάβῃ με κάθε θυσία. Ὅταν ὅμως οἱ ἄνδρες τοῦ Βελισσαρίου ὄρμησαν κατὰ τὸν ἐχθρὸν κα' ἔφτασαν σὲ ἀπόστασι 50 μέτρον ἀπὸ τὸν χωρὸν αὐτὸν, ἰσνάχα ἓνας λόγος Βουλγαρῶν εἶχε μείνει ἐκεῖ νὰ τὸν ἱερασιπῆ, γιατί οἱ ἄλλοι εἶχαν χωριετῆ ἀπὸ τρομοὺ καὶ φρόντισαν νὰ τραποῦν ἀπὸ νοῦς εἰς φρενῆ.

'Ο Βουλγαρὸς ὑπολοχαγὸς, ἓνας πραγματικὰ ἄφοβος ἀξιωματικός, μὸλι εἶδε τοὺς δικούς μας νὰ προελάνον ἀσάθεκτοι, σηκώθηκε ὀρθὸς ἀπάνου στὸ πρόσωπο κα' ἄρχισε νὰ παρανιθῆ τοὺς ἄνδρες του σὲ ἀντιτεθεσι.

'Ο Βελισσαρίου, ὁ ὁποῖος βρισκόταν πάντα στὴν πρώτη γραμμὴ ἐπιτετος, ἔβγαλε τὸ πιστόλι του καὶ πυροβόλησε κατὰ τοὺς Βουλγαρῶν ὑπολοχαγὸν φωνάζοντας :

— Μιράβο ! Ἐτοὶ οσοτόνουντα τὰ καλὰ παλληκάρια !..

Ὅταν εἶδε τὸν ἀξιωματικὸ νὰ πέφτῃ νεκρὸς, ὄρμησε σ' ἓνα μπουλοῦτα Βουλγαρῶν, ἐνοῦ ἡ σφαῖρα σφαιρῆσε στ' αὐτὰ τὸν. Καμιά ὅμως δὲν τὸν ἐπλήγωσε, γιατί, καθὼς ἔλεγαν οἱ στρατιῶτες, τὸν φοβόντουσαν κα' αὐτῆς...

Χαρακτηριστικὸ τῆς εὐγενεῖς συμπεριφορῆς τῶν στρατιωτῶν μας πρὸς τοὺς κατοίκους τῶν καταλαμβανόμενων περῶν, εἶνε καὶ ἡ λαμπρὰ ἱστοροχὴ ποὺ ἐβασσαν παντοῦ πηγιαναι.

Ὅταν ὁ στρατὸς μας ἐμπῆρε στὸ Τούρκικὸ χωριὸν Καραμυλωνιά, οἱ Τούρκοι κα' ἡ Τουρκάλεις βγήκαν νὰ ἰσοδεχτοῦν τοὺς δικούς μας με δάκρυα ἐνθουσιασμοῦ. Παρ' ὅλες δὲ τίς καταιστροφὲς ποὺ εἶχαν πάθει ἀπὸ τοὺς Βουλγαρῶν καὶ παρ' ὅλη τὴ φτώχεια ποὺ τοὺς ἐμάστιζε, ὅταν οἱ εὐχῶνοι τοὺς ζήτησαν νερὸ γιὰ νὰ ξεδιψάσουν, τοὺς ἔφεραν ξινόγαλο καὶ γάλα !..

χρονισμένα, σατιρικά φύλλα, ὅπως ὁ «Λυμοδαῖος», τὸ «Μὴ Χάνεσαι», ὁ «Ραιπαγιάς», τὰ ὁποῖα συνεκέντησαν τὰ νὰ λογοτεχνῆ τάλαντα καὶ ἐταράβιζαν τὴν προσοχὴ τῆς κοινωνίας. Στὶς στήλες τῶν καινοφύλων αὐτῶν φύλλον καθιερούσαν ἡ νέες περὶ κοινωνίας καὶ πολιτικῆς ζωῆς τοῦ τόπου ἀντιλήψεις. Κι' ἔτσι ὁ «Αριστοφάνης» τοῦ Πηγαδιώτου ἄρχισε νὰ παραμαίξῃ, ἡ ἔκδοσις τῶν γινόντων ὀλέων ἀραιότερη, ἡ κωλοφορία του ἐστίνενη καὶ τέλος, στὰ 1883, ὁ «Αριστοφάνης» ἔτανας νὰ βγαίνῃ. Εἶχε ἐπέλθει ὁ φυσιολογικὸς τοῦ θάνατος !

Ο ΧΑΛΚΕΝΤΕΡΟΣ